



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Název projektu	Šablony v SZŠ Příbram
Registrační číslo	CZ.1.07/1.5.003/34.0933
Název materiálu	<i>Nástin české literatury 19. století</i> VY_32_INOVACE_CJ.1.20 Osobnosti literatury 19. stol.
Vyučovací předmět	Český jazyk a literatura
Tematický okruh	Česká literatura 19. století
Autor	Mgr. Alena Šimůnková
Škola	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113
Datum vyhotovení	duben 2014
Datum a místo ověření	29. 4. 2014 - obor Zdravotnické lyceum, třída 2.ZL
Anotace	Materiál je určen prioritně pro žáky 2. ročníků středních škol. Je určen k procvičování učiva o české literatuře 19. stol. Žáci si zopakují a utřídí znalosti o významných osobnostech české literatury 19. stol. Tento pracovní list je shrnutím učiva 2. ročníku. Pracovní list lze použít též ve 4. ročníku v rámci opakování učiva a procvičování práce s textem.
Metodický pokyn	Aktivita – pracovní list - přímá práce žáků – cca na 35 min. Slouží k opakování učiva 2. ročníku.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PRACOVNÍ LIST

Osobnosti české literatury 19. stol.

1) Pokuste se na základě charakteristiky poznat, o jakého významného českého autora 19. století jde:

- A) Psal povídky i poezii. Jeho fejetony, kterých napsal více než 2 000, vycházely v novinách i časopisech, poté byly vydávány knižně. Autor se ve svých prozaických textech často obrací na čtenáře, v některých textech vystupuje i on sám. Za svého života nebyl plně doceněn.
- B) Je zakladatelem českého politického novinářství a za své politické postoje byl perzekvován. Působil jako vychovatel v Rusku a ruská historie se i promítá do jednoho jeho básnického díla.
- C) Jazykovědec, literární vědec, překladatel a propagátor českého jazyka. Jeho slovník obsahuje na 120 000 hesel a představuje souhrn vývoje české slovní zásoby, včetně vlastních novotvarů, které se později neujaly.
- D) Básník a překladatel, hlavně Shakespeara, který pobýval i v USA, kde poznal velkou občanskou svobodu, ale i rasovou diskriminaci. Jeho poezie je plná obrazů pracujícího rolníka i krásy českého venkova.
- E) Prozaik, básník, kritik, novinář i divadelník. Velmi kritizoval jiného básníka své doby za to, že je málo vlastenecký. Svým pokusem o novodobý vlastenecký román se vystavil ostré kritice jiného českého básníka a novináře. Musel odejít z Prahy a kočoval s divadelní společností.
- F) Evangelický kněz a kazatel, který ve svém díle propagoval myšlenku slovanské vzájemnosti. Jeho básnická skladba využívá motiv putování a je kromě předzpěvu napsána formou sonetu.
- G) Novinář a prozaik žijící v jižních Čechách, který celoživotně pracoval na svém rozsáhlém románovém díle, v němž představil českého sedláka jako mytického představitele národní moudrosti.

2) Kdo jsou autoři těchto děl? Přiřad'te k dílům autora:

Ohlas písní ruských – Obrazy z okolí domažlického – Prosté motivy – Večerní písně – Tři legendy o krucifixu - Břetislav a Jitka – Slovanské starožitnosti - Strakonický dudák – Divá Bára – Výminkáři – Kříž u potoka - Marinka – Král Lávra - Zlomky epepeje – Radúz a Mahulena

3) Pokuste se určit autory těchto výňatků z děl:

- a) Měsíček, pěkný mládenec,
s jemně zářící lící,
oblétá Zemi panenku
jak holub holubici.
- b) Nechod', Vašku, s pány na led,
mnohý příklad máme,
že pán sklouzne a sedlák si
za něj nohu zláme.
- c) Pracuj každý s chutí usilovnou
na národu roli dědičné,
cesty mohou býti rozličné,
jenom vůli všickni mějme rovnou.
- d) Znáš křišťálovou studánku,
kde nejhlubší je les,
tam roste tmavé kapradí
a vůkol rudý vřes.
- e) Z vozu slézá žena v bílé plachetce, v selském obleku. Děti zůstaly stát, všechny tři vedle sebe, ani z babičky oka nespustily! Tatínek jí tiskl ruku, maminka jí plačíc objímala, ona pak je plačíc též líbala na obě líce...
- f) „Smilování!“ sténal pan domácí, šoupaje se po kolenou, a pak náhle v zoufalém odhodlání zakoktal: „Proboha – slyšte – přátelé – Vždyť ani nepatřím – do vašeho věku – vždyť jsem se narodil v devatenáctém století – jsem váš pravnuček...”
- g) Přitiskla se ke mně. Cítil jsem, jak se mi k prsoum lepí vlhký její šat, cítil měkké tělo, sálající dech – bylo mně, jako bych musil vypít tu zlotřilou duši z ní!

ŘEŠENÍ:

- 1) A – Jan Neruda, B – Karel Havlíček Borovský, C – Josef Jungmann, D – Josef Václav Sládek, E – Josef Kajetán Tyl, F – Jan Kollár, G – Josef Holeček

- 2) Ohlas písní ruských – F.L.Čelakovský
Obrazy z okolí domažlického – B. Němcová
Prosté motivy – J. Neruda
Večerní písně – V. Hálek
Tři legendy o krucifixu – J. Zeyer
Břetislav a Jitka – V. Thám
Slovanské starožitnosti – P.J.Šafařík
Strakonický dudák – J.K.Tyl
Divá Bára – B. Němcová
Výminkáři – K.V.Rais
Kříž u potoka – K. Světlá
Marinka – K.H.Mácha
Král Lávra – K.H.Borovský
Zlomky epeje – J.Vrchlický
Radúz a Mahulena – J. Zeyer

- 3) a) J.Neruda b) K.H.Borovský c) J. Kollár d) J.V.Sládek e) B. Němcová
f) S. Čech g) J. Neruda

Použité zdroje:

POLÁŠKOVÁ, Taťána. *Literatura: přehled středoškolského učiva*. 2. upravené vydání. Třebíč: Petra Velanová, 2006. 207 s. ISBN 80-902571-6-X

Pokud není uvedeno jinak, jsou použité objekty vlastní originální tvorbou autorky.